

בית דין צדק בני ברק

מוסדות של רבינו
מרכז רבי נסים קרליץ זצ"ל
בראשות הגאב"ד רבי שריאל רוזנברג שליט"א

בס"ד, ר"ח אייר תש"פ

הוות דעת

לשאלת רבים איזו הדרך ילכו בה בענייני הממון שבין מעבידים ועובדים אשר מחמת המגפה מתבטלים העובדים מעבודתם אך הוא הדין בעניין חיוב השכר שחייב המעביד לעובדים, בכלל זה חיוב ההודים לגננות ומטפלות, ועוד כמה נושאים אשר נתעורר עקב הפסקת המסחר בתקופה זו.

והננו לגלות דעתנו כי גודל אונס זה הוא דין "מכת מדינה" שנחלקו בו כמו בא בספרים. הנכון לנהוג בזה כפי שהורה בשעתו רבינו החת"ס זצ"ל לחלוק ההפסד. אולם, שיעור הפחתת "כפועל בטל" במצב הנוכחי, של משבר כללי ומתמשך על פני שבעות רבים, הוא נמוך מאשר בדרך כלל. אמנם יש בזה כמה וכמה פרטים כדלהלן:

א. מעביד שיכול לפטר את העובד בכל עת, או הודים השולחים את הילד למטפלת ללא סיכום על הסדר שנתי הם יכולים להפסיק לשלוח את הילד ללא כל הודעה מראש (וגם המטפלת אינה מחוייבת להם להמשיך לטפל בילד) - בזה מן הדין יכולים ההודים להודיע על הפסקת הקשר ואין חייבים המעביד וההודים לשלם עבור התקופה בה לא העסיקו את העובד, מהיום בו החליטו שמפסיקים לשלוח את הילד למטפלת. במידה ומגיע לעובד או למטפלת תשלום עבור חופשת הפסח, מכיון שגם אם מפטרים אותו חודש לפני הפסח, נשאר חיוב תשלום עבור החופש (מלא או חלקי). כמובן שיש לשלם תשלום זה ללא שום ניכוי.

כשאין משלמים, גם הגננת או המטפלת איננה חייבת לקבל אח"כ בחודש את הילד, כמובן.

ב. מעביד שאינו יכול לפטר את העובד בכל עת ושניהם רוצים בעצם בהמשך דוזה העבודה לכשיחזור המצב לקדמותו, וכן הודים השולחים למטפלת או לגן או מעון על בסיס שנתי, בזה הנכון לנהוג (על בסיס דברי החת"ס שחלקים בהפסד) כדלהלן:

• עבור התקופה שלפני פסח בהם העובד או הגננת לא עבדו יש לשלם - לעובד 42% משכרו. לגננת או עובדת 35% משכרם (משום שיש לנסות יותר "כפועל בטל" בימי ערב הפסח).

• עבור התקופה שאחרי פסח יש לשלם לעובד לעובדת ולגננת 42% משכרם.

• עבור התקופה שאמורה להיות חופשת פסח יש לשלם תשלום מלא.

באם יש להודים טענה שאפשר להפסיק בהודעה מוקדמת של 30 יום, צריך לרון בכל מקרה לגופו.

ג. עובד או גננת פרטית המקבלים פיצוי מהרשויות, יש להחשיב את ה"הפסד" ע"י הפחתת מה שמקבלים מהרשויות מתוך התשלום המגיע אחרי ההפחתה של "כפועל בטל". היינו, למשל, מהשכר המלא להפחית 16% "פועל בטל" כדלעיל סעיף ב' (וכן גננת, לגבי התקופה של לפני פסח שמפחיתים 30%) וכן את הסך אותו קיבלו כפיצוי מהמדינה, ומהיתרה לשלם 50%, כך שבפועל אם קיבלו פיצוי מהמדינה בשיעור 60% מהשכר המלא, הם יקבלו מהמעביד או הודים רק 12% (או 5% לגבי גננות בע"פ) משכרם המלא, ככל שפיצוי זה איננו מנוגד לתנאי קבלת הפיצוי מהמדינה.

מפעילות גן פרטי יחלקו את סך הפיצוי בין כל הזורים.

במידה ויוחלט להמשיך את הלימודים בתקופה בה היה מקובל לתת חופש לגננות, יש לחשב ימים כנגד ימים. דהיינו, ימים שיעבדו בחופש יחשבו כנגד ימים שלא עבדו בתקופה שלפני ואחרי חופשת הפסח וישולם עבורם תשלום מלא.

ד. לגבי משפחתונים שחלק מהתשלום משולם ע"י משרד הרווחה יש לחשב את האחוזים הנ"ל שבסעיף ב' מתוך ההפסד ביחס למחיר המלא (הכולל את השתתפות התמ"ת), כפי שנכתב לעיל במקרה שהעובד מקבל פיצוי מהמדינה.

ה. לגבי שכירות חנויות או מקומות שנשכרו לפעילות מסחרית או טיפולית וכיו"ב, ששבת מהם המסחר, יש לברר בבי"ד בכל מקרה לגופו, לפי תנאי ההסכם ונסיבות העסק, הן את גובה התשלום לשעבר, הן את חיוב הצדדים להמשיך בשכירות.

אולם על דרך כלל נראה, כי כאשר שני הצדדים רוצים בהמשך ההסכם ביניהם לכשיחזור המסחר לקדמותו, שהשוכר ישלם 55% מסך השכירות שנקבע.

ו. בתלמודי תורה ומוסדות, אם למדו מרדוק, אפילו פחות שעות (עד חצי השעות), אזי מצד הדין אין לנכות משכר המלמדים ואין לנכות משכר הלימוד (למעט תשלום על הסעות והזנה כדלהלן). זאת למרות שתועלת התלמידים פחותה בכך מלימוד רגיל. וכך נכון לעשות.

אם המוסד החליט מסיבות של תועלת על לימוד מרדוק בהיקף מצומצם יותר, ואיננו מודיר משכר המלמדים, נכון וראוי כי גם הזורים ישלמו את השכר המלא (למעט תשלום על הסעות והזנה כדלהלן).

לגבי נסיעות, הזנה, צהרונים ושרותים נוספים, יש להפחית את תשלומי הזורים בהתאם לידידה בעלויות של המוסד. וכן אם המלמדים הצא לחל"ת, ואינם מלמדים מרדוק.

ז. מתן שיק איננו נותן דין "מוחזק" למחזיק השיק.

באנו על הדתום

הרב יעקב פרבשטיין

הרב שריאל רוזנברג

הרב יהודה סילמן